

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את ביטחונך תפיסת חיים כתהליך מהווה יסוד לביטחון

קניית תפיסת חיים כתהליך באופן מעשי

לאחר שהבנו את התועלת והנחיצות להתעלות מתפיסת חיים של מקריות לתפיסת חיים כתהליך של בנין נפש, נבאר בס"ד מה הן הצעדים המעשיים כך שכל אחד מאיתנו יוכל לבנות צורת מבט מתוקנת על החיים.

כפי שהוזכר, כל אדם מתחיל בגיל צעיר לזכור את קורותיו. כדרכו של עולם כל אחד מאתנו מוצא את עצמו מפעם לפעם מעלה זכרונות מעברו. הוא מעלה בדמיונו כל מיני מצבים שעברו עליו, לדוגמא - 'כשהייתי ילד בן חמש בערך, היה איזה קונדס שעשינו כמה חברים, ואחר כך הענישו אותנו...'. 'פעם אחת כשהייתי בת"ת בערך בגיל שבע, היה חידון או תחרות מסוימת, וזכיתי בפרס יקר ערך, ומאוד נהנתי ממנו'. וכדומה עוד נקודות זיכרון ודמיון של מצבים וחוויות. אך כמובן, מחשבות קלות ורוחפות המתלוות לזכרונות ודמיונות כעין אלו אין בהם תועלת של ממש.

התועלת האמיתית היא תהליך דומה של העלאת זכרונות מכל מאורעות החיים מאז שהזכרון שלנו החל לקלוט ולשמור את המצבים והחוויות במוח, ועד לשלב בחיים בו אנו אוזנים כעת. אך, העלאת הזכרונות נעשית בצורה מובנית ומסודרת שלב אחר שלב, מתוך מבט מתבונן ש-'שוזר חוטי' ומקשר את כל האירועים ורואה בהם את התהליך שהנפש עברה והתפתחה. התבוננות שמבחינה איך ומה כל אירוע השפיע על מסלול התנועה של החיים.

כמובן, אין צורך לנסות לזכור הכל, את כל הפרטים הקטנים, כי אין זמן וגם אין לנו יכולת כזו. העיקרון הוא לזכור את

דע את שמחתך . העברת העבודה בשמחה . פרק יא'

איש יהודי

נבאר מעט יותר, מהי השמחה ביהודי, ואיך עושים את זה למעשה. אמרו חז"ל (מגילה יג, א) על הפסוק איש יהודי היה, למה נקרא שמו יהודי, על שם שכפר בעבודה זרה, שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי, מה זה נוגע אלינו כופר בעבודה זרה, כדי שנזכה למצב של איש יהודי, אלא ביאור הדבר, על דרך שאמרו חז"ל למה נקראת זרה, לפי שהיא זרה לעובדיה. שהם צועקים אליה והיא לא עונה. כמו במעשה של אליהו, (מלכים א יח, כו) עננו הבעל עננו, והוא לא עונה. קורא ואין עונה.

עבודה זרה בדקות מה עניינה, על דרך שנאמר בגמרא (בבא בתרא קי, א) עבודה שהיא זרה לו. יכול להיות שאדם יניח תפילין, ורחמנא ליצלן זו עבודה שהיא זרה לו. יהודי הוא מי שכופר בעבודה זרה, בעומק הכוונה היא, שמה שהוא עובד זה לא זר לו, אלא הוא מצורף ומחובר לעבודתו, במעמקי נפשו שלו. הוא מניח תפילין, הוא מתעטר בציצית, הוא מתפלל, הוא עושה חסד, והוא לומד תורה. עבודת ה', אבל זה לא עבודה זרה, זה לא זר לו, אלא הוא מצורף למה שהוא עושה.

ההבדל שנוקטים חז"ל בין אלוקים אחרים, לבין אלוקים, שאלוקים אחרים בשעה שמישהו עובד אותו, קורא אליו, הוא לא מחובר אליו. לעומת זאת, אלוקי אמת הוא מחובר לאדם בכל עת, בכל שעה. החיבור הוא בכל עת ובכל שעה. והכפירה בזרות, זה נקרא יהודי. יהודי זה מי שכופר בעבודה זרה. ובדקות, הוא כופר בכך שהוא עושה עבודה שיש בה זרות, אלא הוא תמיד מחובר למי שאמר והיה העולם.

עבודה זרה נקראת בלשון הפסוקים ובחז"ל: עצבים. מדוע היא נקראת עצבים, אומרים רבותינו, כי זה מביא עצב לעובדיה. למה זה מביא עצבים בעצם העבודה, כי מה שהוא עובד הוא לא מחובר במעמקי נפשו, למה שהוא עושה.

יכול להיות שרחמנא ליצלן, אדם לומד תורה, מקיים מצוות, עושה חסד, מתפלל, עושה צדקה, אבל איך העבודה שלו נראית, עם עצבים. יש עצב, אין זיווג ואין שמחה.

לפעמים אדם שואל אני מקיים מצוות, ולומד תורה, אם כן היכן היא השמחה. התשובה היא, שהוא לא עובד את ה' ישראל. זה עבודה שהיא זרה לו, הוא לא מחובר למה שהוא עושה.

זה נקרא איש יהודי שכופר בעבודה זרה. יהודי שהוא תמיד מודה במה שהוא

דע את שמחתך • העברת העבודה בשמחה פרק יא'

עושה, והוא לא כופר. כלומר הוא מחובר למה שהוא עושה, לתורה שהוא לומד הוא מחובר, למצות שהוא עושה הוא מחובר.

שמחת הנשמה

במה יהודי שמח, ומה ההבדל בין שמחה של יהודי, לשמחה של גוי, יהודי שמח כאשר מתגלה הנשמה שלו, כאשר מתגלה החלק אלוק ממעל שלו. על דרך שנאמר (שיר השירים א, ד) נגילה ונשמחה בך, (תהלים צז, יב) שמחו צדיקים בה'.

מהיכן כל שורש העצבות בבריאה, כשאדם הראשון וחווה אוכלים מעץ הדעת, נאמר בהם (בראשית ג, יט) כי עפר אתה ואל עפר תשוב. ועל האדם נאמר שנתקלקל על הקרקע (שם

יז) בעצבון תאכלנה. ועל חוה נאמר (שם טז) הרבה ארבה עצבונך והרונוך, בעצב תלדי בנים. אם כן על מה יש באדם עצבות, על אותו חלק שנאמר בו: עפר אתה ואל עפר תשוב, איזה חלק זה, (שם ב, ז) ויצר את האדם עפר מן האדמה, על החלק הזה חל עצבות. העצבות מגיעה ממה שהאדם יש לו גוף שבא מן העפר.

אבל היהודי שבו, לא בא מן העפר ולא חוזר לעפר. איש יהודי היה בשושן הבירה, כמו שאומרת הגמרא, איש יהודי, שכופר בעבודה זרה, ומודה באלוקיו. מי שחי את היהודי שבו, היהודי לא מעפר ולא שב לעפר, ושם אין עצבות כלל. כי היהודי שבנו אף פעם לא יכול למות ולהתבטל.

דע את שמחתך • שורש השמחה • פרק יב'

אין שמחה אלא ביין, וכן על זה הדרך, עוד חלקי שמחה. כל השמחות האלה הם, כי אני שמח במשהו שמביא אותי לידי נקודת שמחה. אבל אני לא שמח בעצם ההיות.

בשמחת החג עצמה, יש שני הגדרות של שמחה, כשאנו מגדירים ושמחת בחגך, מה גדר המועד, אני שמח בגלל שהוציא אותנו ממצרים, שקירבנו להר סיני, שהולך אותנו במדבר בסוכות, וכן על זה הדרך. אך יש שמחה אחרת כמו שדרשו חז"ל (שיר השירים רבה א, ג) על הפסוק (שיר השירים א, ד) נגילה ונשמחה בך, אין אנו יודעין במה לשמוח, אם ביום אם בקב"ה, בא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך, בקב"ה. ועל דרך זה נאמר (דברי הימים א טז, כז) עוז וחדוה במקומו, כלומר השמחה היא לא מכוח ההשגה בלבד, אלא מכוח ההיות. [ההבנה בזה היא, שההבדל בין שמחה בחג לשמחה בקב"ה, אינה שיש כאן שתי סוגי שמחות, כמו שיש שמחה של שמחת חתן וכלה, ויש שמחה אחרת. אלא יש כאן שתי הגדרות במהות של השמחה].

האדם צריך לזהות במעמקי הנפש שתי כוחות, כל פעם שהאדם חש בתוך נפשו שמחה, על דרך כלל בן אדם מחפש מה הסיבה שאני שמח, [מי שמחפש כמובן]. יש מקרים שברור למה אני שמח, ולמה אני עצוב. ויש מקרים שלא ברור. בעצב תמיד צריך סיבה למה אני עצוב. אך השמחה יש לה שתי פנים. יש לה את הפנים החיצוניים שהיא היפך של העצב, ויש סיבה למה אני שמח. אך יש עומק פנימי של שמחה, שאני שמח כי אני שמח. כי זו עצם היצירה. יש שמחה שהיא בגלל שהשגתי דבר, על כן אני שמח. ויש שמחה שהיא מעצם ההיות. יש שמחה בהשגה, ויש שמחה בהווייה.

אם כן נמצא שיש מהלך של שמחה, שהוא היפך של עצבות. ויש מהלך של שמחה שהוא שמחה לעצמו. שזה הגדרת עצם המציאות שנקראת שמחה, (תהלים צז, יב) שמחו צדיקים בה', גם שמה יש הבחנה שאני שמח במה שאני משיג את ה'. אבל בעומק יותר יש שמה שמחה, בעצם ההיות. זה נקרא שמחו צדיקים בה'.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את שמחתך

ננסה לגעת ראשית בשורשי הדברים ממש, שמחה והיפוכה עצב. מהו המצב הפשוט בלי כל סיבה חיצונית.

מה שמפורש במקרא, כלפי חטא אדם הראשון, (בראשית ב, טז - יז) בעצבון תאכלנה, בעצב תלדי בנים, הרבה ארבה עצבונך, וכן על זה הדרך. היכן שאין חטא, אין עצב. [ואפילו אם האדם אינו חוטא, עצם הווייתו נמצאת בתוך החטא]. אך המצב הפשוט של היצירה לולא החטא היא שמחה. ועדיין צריך להבין, מהיכן מגיעה השמחה.

נבאר מעט, יש שמחה שהיא היפך של עצבות, ויש שמחה שהיא איננה היפך של עצבות. שמחה חיצונית הגדרתה היא, שכמו שיש סיבה למה האדם עצוב, כך יש שמחה שהיא היפך העצבות, שצריך סיבה גם מדוע להיות שמח. אך יש שמחה שהיא איננה מחמת סיבה, למה אני שמח. אלא אני שמח כי זה עצם היצירה שלי. כמו שהמים והעפר זה עצם שנברא, ולא שייך לשאול למה זה מים או עפר, כן יש שמחה שהיא משורש ההויה, וזה הפנימיות של השמחה.

וביתר ביאור, שורש יצירת הברואים, שכולם היו בצורה של שמחה. והחטא הביא את העצבות, אך החטא לא רק הוליד עצבות, אלא שהוא חידש שצריך סיבה למה להיות שמח. כשם שהוא חידש שיש סיבה למה להיות עצוב, הוא גם חידש סיבה למה להיות שמח. יש כאן פגם, בעצם המערכת שנקראת שמחה. החטא הוליד את עצם ההגדרה שצריך סיבה להיות עצוב, וצריך סיבה להיות שמח.

כל דבר בבריאה קיים בסוג דבר והיפוכו, השורש שלו מתחיל, (בראשית ב, ט) מעץ הדעת טוב ורע. דבר והיפוכו, זה גופא נקרא טוב ורע. במערכת שמחה ועצב, אנחנו מגדירים שמחה - טוב. עצב - רע. אבל זה שמחה ששייכת לעץ הדעת. אך בעץ החיים הסיבה לא קיימת, זה עצם ההיות. החיים זה עצם המציאות של שמחה.

שמחו צדיקים בה'

בעץ הדעת טוב ורע, התחדש שצריך סיבה לשמוח, וסיבה להיות עצוב. מחמת החטא יש לנו תמיד סיבה להיות עצוב. אך כדי להיות שמח, אנחנו צריכים לחפש סיבות. יש לנו שלשה מועדים, ושמחת בחגך, אך צריך סיבה למה לשמוח. ועל זה נאמר (פסחים קט, א) במה משמחם, בבגדי צבעוניים. אין שמחה אלא בבשר. חרב הבית,

דע את ביטחונך התמודדות עם פחדים חיצוניים

לקנותה ישנו יעד וישנה דרך כיצד להגיע אל היעד, ועל דרך כלל האופן בו צועדים לקראת היעד הוא בהדרגתיות, בהתחלה קצת ולאחר מכן הולכים ומוסיפים עוד ועוד. גם כלפי עבודת קניית תפיסת החיים כתהליך יש בה מימדי רוחב ועומק. הרוחב הוא טווח הזמן עליו מתבוננים ובו רואים את פריסת התהליך ומהלכו על ציר הזמן. מימד העומק הוא איכות הכרת והבנת התהליך, מה עבר עלי ואיך זה השפיע על בניין הנפש שלי.

מבחינת רוחב, העבודה נעשית בהדרגתיות כדלהלן. ראשית לוקחים קטעי זמן קצרים יחסית, אפשר להתחיל להביט ולהתבונן על תקופה של מספר שנים בודדות אחורה. להעלות זכרונות מארועי תקופה לא ארוכה זו, ולנסות לזהות קשר ורצף בין הנקודות. לאחר מכן מגדילים את תקופת ההתבוננות, מרחיבים והולכים יותר ויותר אחורה: מאז שנולד הילד האחרון, מאז שנולד הילד הראשון, מהחטונה, מהבר מצווה, מתקופת ה-'חיידר' הכי מוקדמת שזוכרים.

אדם מתבונן על כל אחת מהתקופות הללו ושואל את עצמו - איפה הייתי בתחילת התקופה? ובסופה להיכן הגעתי? מהי הדרך שעברתי מהיכן שהייתי עד למקום בו אני עומד כעת? כך הוא מתרגל את עצמו לחשוב בתפיסה של תהליך.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך

כלל שכולל את כל הפרטים. יש פה מהלך של חיבור שמקשר את כל השלבים כסדר התהליך של בניין הנפש שלי.

ההתבוננות מייצרת קו רצוף שעובר בין כל התחנות הפניות והמפנים בדרך בו דרכה הנפש במסלול החיים שלי. כך האדם אט אט מגבש תפיסה שהחיים שלו הם בעצם תהליך אחד.

עבודת ההתבוננות על קטעי חיים מלמדת את הנפש שבמקום לחשוש ולפחד מאירועים מחוללי שינויים הממשמשים ובאים עלינו, יש לסנן את נקודת השינוי. דהיינו, כדאי לגשת ולבוא אל אותם מהלכי שינוי מתוך גדלות, מודעות, פתיחות, נכונות לקבל, לשמוע, ללמוד, להתנסות בדברים חדשים, לבחון, לחקור, להתקדם ולהבנות. ולאחר מכן לעשות חשבון, לראות מה קרה, איך זה השפיע עלינו, מה אפשר לבנות מזה, מה אנחנו לוקחים איתנו להמשך הדרך, ולאן אנחנו ממשיכים מכאן.

אט אט עם התבוננות חוזרת, עם עוד גדלות ומודעות, האדם הופך מאדם של מקרים ונעשה אדם של תהליכים. מעלה נידף שמתנועע במקריות במאורעות החיים, הוא נעשה ל-'בונה'. כל שלב כל מאורע כל שינוי ופניה מוסיפים עוד נדבך, עוד חדר, עוד קומה, עוד כוחות, עוד תשתיות, עוד יכולות.

הדרגתיות העבודה

כמו בכל תכונה ומעלה או מדרגה שרוצים

המהלכים השורשיים הקרובים לנפש. לקחת שנה אחר שנה ולראות את סדר מהלך החיים עם כל המעברים משלב לשלב. לדוגמא: היכן הייתי בגיל שלוש, ארבע, חמש והלאה. ובכל שלב לבחון - איפה גרתי? היכן התחנכתי? מה הייתה הסביבה? מה הייתה האווירה? מי ומה השפיע עלי? ראיתי משהו או מישהו מיוחד? אילו מחשבות זה עורר בי? לאלו תובנות ומסקנות חדשות הגעתי? האם זה גרם לי להשתנות במשהו? אם כן, מהו השינוי? מה מהותו? שינוי קטן או גדול? מה הוליד השינוי? לאן זה הוביל אותי? מה היה קורה אילולא אירוע זה? וכו'.

בהתבוננות על המהלכים התהליכים המאורעות והמעברים העיקריים, האדם מצייר לעצמו עם כוח הציור שבנפש את המצבים שהוא עבר. כך הוא בעצם חוזר ועובר את אותם המעברים עם מודעות גבוהה יותר. העבודה הזו בונה ומכשירה את הנפש לעבור מהלכי שינויים בצורה מתוקנת. הנפש מתקנת את מבטת ואת הגישה בעומדה לפני מאורעות ומהלכי שינויים שהיא צפויה לעבור, כפי שנבאר.

אדם שרוצה לילך בדרך שהצענו, ראשית הוא מתבונן ומעביר בזכרוננו בציור ובמודעות את כל המעברים והשינויים שעברו עליו, וכעת הוא מנסה לקשר אותם. ובכך הוא רואה כי השינויים הם לא נקודות נפרדות, אלא הם שלבים בבניין, הם 'פניות' במסלול התנועה הארוך של החיים שהולך ומתמשך. אם כן, אין כאן פרטים מפורדים, אלא יש פה

ספר עולם ברור הוא ליקוט של שיעורים המקיפים ומבררים נקודה אחת בהלכות דעות וחובות הלבבות. בחלקו האחרון מופיעים שיעורים שנמסרו לאור תקופתנו, וכן שיחה נוגעת לתקופתנו מאת הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, היוצאת לאור לראשונה. 392 עמודים

רכישת ספרי הדב: ספרי אברמוביץ
משלוח בדחבי העולם

03.578.2270

בלבביפדיה אברהם

בראשית, יז, ה – והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך. ואמרו (ברכות, יג, ע"א) בתחלה נעשה אב לארם, ולבסוף נעשה אב לכל העולם כולו. וכתב המהר"ל (גור אריה, בראשית, כא, לג) וז"ל, אברהם נקרא אב המון גוים, מאסף הכל, ובשביל כך נטע פונדק לכל העולם, מאחר שהוא מאחד ומאסף הכל, והוא נותן להם קיום פרנסתם, שעל ידו נתפרנס הכל, כמו הפונדק הזה שבו נמצא הפרנסה, כך המשכת הפרנסה באה לעולם ע"י אברהם, שהוא פונדק העולם, עכ"ל. והדברים מושרשים בחז"ל (תנחומא, חיי שרה, א) שאמרו, כיון שעמד אברהם עשאו אב לכל הברכות, שנאמר והיה ברכה.

ובזוה"ק (זוהר חדש, שה"ש, כ, ע"ב) אמרו, אברם אינו מוליד אברהם מוליד, ודא ולא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם, כי אב המון גוים נתתיך, מ"ט, בגין דלית בכל אתוון את דמתתקנא לאולדא בר אות ה', האי אות איהי מתתקנא למעבד פירין ואיבין יתיר מכל שאר אתוון, ובגין כך איהו פתיחא מכל סיטרין. והוא בבחינת ה"א לכם, נתינה. ושורש כל הנתינות הוא כח ההולדה, ודו"ק.

ויש כח הולדה בפועל, בנים ובנות. ויש הולדה ע"י שמלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו. ויש הולדה ע"י שמגייר את הגוי, והוא כאילו ילדו והוא אביו. וכמ"ש בירושלמי (ביכורים, פ"א, ה"ד) תני בשם ר' יהודה, גר עצמו מביא וקורא, מה טעם, כי אב המון גוים נתתיך, לשעבר היית אב לארם ועכשיו מכאן ואילך אתה אב לכל הגוים. ובפשטות הוא אב לכל הגוים. ובדקות הוא אב לכל הגוים שמתוכם מתגייר הגר, ודו"ק. וכמ"ש הרמב"ם (ביכורים, פ"ד, ה"ג) וז"ל, הגר מביא וקורא, שנאמר לאברהם אב המון גוים נתתיך, הרי הוא אב לכל העולם כלו "שנכנסין תחת כנפי השכינה", עכ"ל. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון נ') שקאי על גרי הצדק, עיי"ש. ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן פ"ח). אולם כפשוטו הוא אב לכולם ממש, וכמ"ש הרבינו בחיי על אתר וז"ל, היה אברהם אבינו אב העולם כאדה"ר שהיה אב המון גוים, שכל התולדות משתלשלות ממנו, עכ"ל. וז"ל הרמ"ק (ספ"י, פ"ו) אב המון גוים נתתיך – אב ובורא לכולם, בסוד בהבראם, בה' בראם, באברהם, עכ"ל.

וביאור נוסף מצינו בסודי רזיא (והובא במגלה עמוקות, ואתחנן, אופן רמ"ח) וז"ל, אברהם רמז שהוא אב שישים רבוא, כזה, ר' פעמים ה', הרי אלף. ומ' סתומה הוא ת"ר באי"ק בכ"ר, הרי ת"ר אלף. ולפ"ז אב המון גוים קאי על ישראל שיש בו כמה גוים, כמ"ש (בראשית, לה, יא) גוי וקהל גוים יהיה ממך, ופרש"י, שגוים עתידים בניו ליעשות כמנין הגוים שהם ע' אומות, וכן כל הסנהדרין שבעים, עכ"ל. ועיי"ש בהעמק דבר (פסוק י"ב), ועוד מפרשים.

ולפ"ז יש ד' בחינות. א. אב לישראל. ב. אב לגרים. ג. אב לכל אומות העולם. ד. אב לכל הנבראים.

בראשית, יז, כו – בעצם היום הזה נמול אברהם וגו'. ואמרו (ב"ר, מו, ב) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים (קהלת, ג, א) זמן היה לו לאברהם אימתי שניתנה לו מילה, שנאמר בעצם היום הזה נימול אברהם. [ונימול או ע"י הקב"ה שסייעו (וכמ"ש וכרות עמו הברית, כמ"ש בשהש"ר, ד, א, ו) או ע"י רפאל (כמ"ש בילמדנו, ילקוט ת"ת,

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעילון זה

ערכים בפרשה

[ביאור המהות של כל צירוף שני אותיות בלשון הקודש, ע"פ סדר רל"א שערים (עייין ספר יצירה פרק ב' משנה ב'), לפי ערך המופיע בפרשת השבוע שיש בתוכו צירוף זה, ולפי זה ביאור כיצד מתראה צירוף זה בערך זה ובערכים נוספים שבתוכם מופיע צירוף זה].

ושוורש התיקון, בבחינת יום נקם בלבי, נקם, נק-ם. ומהות הנקמה, נקיון הקן. ואזי נהפך משבירה וחורבן לתיקון, קנ-יתו. ואזי חוזר ומאיר השפע בנקיות, בבחינת הענקה, נק-עה. והוא בשלמותו במדרגת כגמול עלי אמו, יונק משדי אמו, ינק, י-נק, יונק חלב שתחלתו דם ונזדכך, כמ"ש לחד מ"ד, דם נעכר ונעשה חלב.

ושלמות הארת התיקון, חזרה למדרגת ישקני מנשיקות פיהו, נשק, ש-נק. ואזי נעשה קן לשכינה. ולא בצמצום בלבד בבחינת נקיקי הסלע, נקיקי, נק-יק, מקום צר, אלא הרחיבי מקום אהליך.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

מהם מצורע, ואחד מטומאות צרעת הוא נתק, נק-ת. שאין לך מזהם גמור היפך הנקי, יותר ממצורע. ונודע ששוורש כל המוות בעולם, עלמא דפרודא, המוות יפריד, ממדרגת הנקודות, שם הפרוד הגמור, כל נקודה לעצמה היפך קוים שהוא כח החיבור. נקודה, נק-ודה. ו"שוורש" כל הקלקול בניקוד הצרי, אותיות יצר, ודו"ק. ומוות פלגא, נק, ז-נק. ומוות גמור, ד' מיתות ב"ד, וחד מהם חנק, ח-נק. וכבר אמרו חז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו. וכן הוא בנפש בזמן ובמקום. ובבחינת מקום, הוא ארץ ישראל, ארץ ז' עמים דהשתא, ולעת"ל אף ארץ של ג' עמים נוספים. ובעמים אלו נמצאים קנזי, קנ-זי. וקדמוני, קנ-דמוי. שהם שורש ערות הארץ, קינא דמסאבותא. ובכללות כתיב, בני ענק ראינו שם, ענק, ע-נק. ולהיפך היו בעיניהם כחגבים, קטנים, קטן, ט-קן.

מטות | נ-ק נקבה, נק-בה, בחינת מעולם לא קראתי לאשתי אלא ביתי. בית - קן, בחינת קן צפור. והאשה הראשונה חוה, ואמרו חז"ל בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, ומכך נולד קין, קנ-י, קינא דמסאבותא, כמ"ש חז"ל. ונצרך נקיון לקן, נקיון, נק-יון. והשוורש בחוה שנבראה מן הצלע, מן הצד, מן הקרן, קנ-ר. וכאשר הקן אינו נקי, אזי נעשה נמק, נק-מ. ואזי בטל והולך, מצטמק ורע לו. עד ביטול גמור, ואזי אומרים עליו קינה, קנ-יה. ושוורש כל אמירת קינה הוא בחורבן הבית, שחרב ע"י סמל הקנאה, קנ-א, שבועמק חרב מפני שנטמא ונעשה ח"ו ח"ו בחינת קינא דמסאבותא. ובפרט חרב שער נקנור, נק-נור. ובטלו הקורבנות, קרבן, קנ-רב. וכן בטל הקטורת שבו, קנמון, קנ-מון. ונעשה סחי ומאוס.

ומעין כך באדם, שד' חשובים כמת, ואחד

ערכים נוספים שבהם מופיע צירוף זה:

אלקנה	אנקה	אנתק	אקנה	נקם
אתקנך	ענק	תקן	מקנה	צינק
נקדים	נקר	נקי	נקיק	ינק
נקרה	נקבה	ענקים	נמק	קנז
קרן	אשקלון	ברקן	נשק	קנים
נהק	מנקיות	נקב	נקדות	נוקש
נקד	נקה	נתק	עקרנים	נקל
קדמון	קדמוני	קטן	קינה	נקף
קן	קיצון	קנזי	יקנעם	נשיקה
קנז	חנק	קרן	נאקה	קינ
קרבן	נקה	קדרנית	קיני	הענקה
נזק	מפנק	קנאה	נזעק	קמשון
קנין	קנמון	קצין	ענק	קנת
זקן	יזנק	קנה	קלון	קנצי

בלביפדיה קבלה אנוש

אור א"ס

אנוש בגימט' משיח עם הכולל, שבו גנוז אור א"ס.

צמצום

חלל, חולין. כתיב (בראשית, ד, כו) ולשת גם הוא ילד בן ויקרא את שמו אנוש אז הוחל לקרוא בשם ה'. ופרש"י, אז הוחל, לשון חולין, לקרא את שמות האדם ואת שמות העצבים בשמו של הקב"ה, לעשותן אלילים ולקריתן אלהות, עכ"ל. ובלקח טוב (שם) אז הוחל לשון מרד. וברד"ק (שם) כתב וז"ל, יש מפרשים הוחל לשון חלול, ויש מפרשים לשון תחלה. ובתרגום אונקלוס מצאנו שני נוסחאות, יש נוסחא בכך ביומוהי שריאו בני אנשא לצלאה בשמא דה' וכו', עכ"ל.

קו

תקוה. וכתיב (איוב, יד, יט) ותקות אנוש האבדת. ואמרו (אבות, פ"ד, מ"ד) שתקות אנוש רמה.

עיגולים

צורת סובב וסיבה. ועיין רש"ר הירש (בראשית, ד, כו) וז"ל, נראה אפוא שאנוש כפועל סביל, מציין את "סיבת" המחלה, ולא את תוצאותיה, עכ"ל.

ואמרו (שבת, קיח, ע"ב) אמר ר' חייא בר אבא, אמר ר' יוחנן, כל המשמר את השבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, שנאמר אשרי אנוש יעשה זאת שומר שבת מחללו, אל תקרי מחללו אלא מחול לו. מלשון מחול סביב. ודו"ק.

ובקלקול, חטא העגל. ושם כתיב (שמות, לב, ד) ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה. ואמרו (זוה"ק, כי תשא, קצד, ע"ב) מאי בחרט, בחרט אנוש, דא קלמוסא דאנוש חייבא דאטעי לבני נשא. ודאי דא ברירא דמלה דאנוש, כד אטעי עלמא בק-למוסא הוה רשים רשימין דכל דיוקנין ופלחנין נכראין בההוא קלמוסא, ועל דא כתיב בחרט ההוא דאשתמודע למעבד הכי.

יושר

ג' קווים. ובימי אנוש עלה אוקינוס והציף שלישי עולם (לשון רש"י בראשית, ו, ד), והיינו שהציף את קו האמצע שהוא שלישי, ונשאר ב' צדדים ללא קו אמצע, וזה שורש חורבנו. ובעומק כי טעות דורו של אנוש שעשו ע"ז לא כאלהות ממש ח"ו אלא כאמצעי, כמ"ש הרמב"ם בתחילת הלכות ע"ז. ודו"ק אמצעי דייקא.

וכתיב (תהלים, סו) הרכבת אנוש לראשנו, באנו באש ובמים, ותוציאנו לרויה. רויה - רוח, כמ"ש בספ"י. והרי ג' יסודות, אש, מים, רוח, כנגד ג' קווים, כנודע.

שערות

ד' שמות: אדם, איש, גבר, אנוש. אנוש - שפל שבכולם. וכאשר נמצא במדרגת אנוש בו נגלה כל נפילותיו. ושורש עשו, איש שעיר, היפך יעקב, "צורת אדם" השלם, לעומתו עשו, "אדום", נופל לאנוש. ודו"ק. ולכך נתבטאו חכמינו בל-שון תסמר שערות אנוש (כגון, חסד לאלפים, סימן קיג. משך חכמה, דברים, ל, כ. פלא יועץ, ערך אמון, וערך גלגול, וערך כעס, וערך למוד, וערך מחשבה, ועוד. שומר אמונים, מאמר השגחה פרטית, פ"א, ועוד).

ועיין באר מים חיים (לך לך, יב) וז"ל, ר' עקיבא נידון ע"פ הדין החזק אשר עלה במחשבה לפניו בעת הבריאה, ולכך מדקדק עמו כחוט השעה, ומה יזכה אנוש עם אל, עכ"ל.

אזן

"לשכך את האזן", אולם אין השכלה והשגה ברורה. כי ביחס לעליון התחתון נקרא אנוש. וע"ז נאמר לא ידע אנוש ערכה.

ועוד. אח"פ, הארת פנים, היפך אחר. ואמרו (ירושלמי, חגיגה, פ"ב, ה"א. ורות רבה, ו, ד) חלה אלישע בן אבויה (הנקרא "אחר", כי כולו "אחר") אתון ואמרין ליה לר' מאיר (בחינת מאיר, הארת פנים) אלישע רבך חולה, אזל לגביה, א"ל חזור בך, א"ל ועד כדון מקבלין, א"ל ולא כתיב תשב אנוש עד דכא, עד דכדוכה של נפש, באותה שעה בכה אלישע (אלי-שע-פנה) בן אבויה ומת, והיה ר' מאיר שמח ואמר דומה שמתוך תשובה הוא מת. ע"כ. ואחר היה במדרגת אנוש, כולו אחר, ונהפך לפנים ע"י התשובה אלי-שע, פנה.

חוטם

כתיב (דברים, לב, כו) אמרתי אפאיהם (לשון אף) אשביתה מאנוש זכרם. ועיין שמ"ר (בא, יג, יג) מהו אפאיהם, באפי אי הם. דבר אחר, אפאיהם, אמרתי באף שהכעיסו לפני איה הם, לא יהיו, אלא אשביתה מאנוש זכרם. והיינו ששם אנוש חל על מי שחל בו חרון אף.

פה

תפלה. וכתיב (בראשית, ד, כו) ויקרא את שמו אנוש, אז הוחל לקרוא בשם ה'. וברד"ק (שם) מהתרגום כתב וז"ל, בכך ביומוהי שריאו בני אנשא לצלאה בשמה דה'. פירוש הענין, אז הוחל, לשון תחלה, כי בימיו החלו בני"א לקרוא בשם ה', כל-מר להתפלל אליו בעת צרתם ולהספיק צרכיהם, כי עד ימי אנוש לא היתה דעתם שהתפלה מועילה להם, כי מה שנגזר נגזר ואין להשיב, עכ"ל.

בלביפדיה קבלה אנוש

עינים - שבירה

עכ"ל. ועיין אברבנאל (שם) וז"ל, שהיה אנוש בצלם ודמות אביו, כשת אביו.

ועוד. עיין שעת רצון (זה"ק, ח"ב) וז"ל, דכל אורות ושפע דאבא מתגלים ע"י אמא, ואין אבא מושג אלינו, אלא אשתכח ולא אתדבק, כדכתיב לא ידע אנוש ערכה, אלא ע"י אמא.

אמא

זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם. אולם האשה שהביאה מיתה לעולם, בה נגלה שם אנוש, אנוש - נשים. ונהפך שמה מחיה, לחוה, אם כל חי, חוה, חויה, נחש, כנודע. שעל ידו נהפך אדם לאנוש. אנוש בגימט' נחש.

ז"א

אמרו (במד"ר, ה, ג) בשעה שהדור מכעיס לפניו הוא ממלט הצדיקים ומאבד לרשעים. חטא דור אנוש איבד אותם, הציל לחנוך, ויתהלך חנוך (בראשית, ה, כד), למה, ביום צרה ויודע חוסי בו. והיינו אנוש היפך חנוך. ועיין רש"ר הירש (בראשית, ד, כו) וז"ל, אנוש מציין את האנושות בירידתה, בניגוד לאדם בטהרתו. "אנוש", קרוב ל"אנוס", וכו', הוא מציין מצב נואש של מחלה, חוסר אונים (אן-וש) מוחלט. אולם, אין אנוש מתאר את החולה אלא את המחלה, הכאב, והפצע, כך, אנוש חצי (איוב, לד, ו), כאב אנוש (ישעיה, יז, יא), אנושה מכותיה (מיכה, א, ט) וכו', אדם הוא נציג ובא כח לה', הוא עובד את עבודת ה' וכך מוליך את העולם בדרך התפתחות הבריאה. ואילו אנוש מנצל את מעמדו לרעה ונוטל שררה לעצמו בדרכי אלימות ואנוס, יביא על העולם מחלה אנושה, עכ"ל. ואמרו (ב"ר, כג, ו) בעון קומי אבא כהן ברדלא, אדם שת אנוש, ושתיק, א"ל ע"כ בצלם ודמות מכאן ואילך נתקלקלו הדורות ונבראו קיני-טורין. ועיין חזקוני (בראשית, ד, כו) וז"ל, ארבעה דברים נשתנו בימי אנוש, ההרים נעשו טרשים, והתחיל המת מרחיש, ונעשה פניהם כקופין, ונעשו חולין למזיקין.

נוק'

עיין פתחי שערים (נתיב פרצוף נוק' דז"א, פתח כט) וז"ל, וכל זמן שלא בא דור אנוש וחטאו, היתה הנוק' באחור פרצוף שלם בכל ימות החול, שכל המדרגות שבה היו מאחורים למטה, ורק במדרגת אב"א, וכו'. ואח"כ דור אנוש שהתחילו להכחיש ההשגחה ופשטו ידם בעיקר, כמ"ש, אז הוחל לקרוא בשם השם, סליקו השכינה עוד רקיע אחד שהוא מדרגת יסוד שבה שנתעלם למעלה, וכו', עיי"ש. ועיין היכל ברכה (בראשית) וז"ל, וסוד אנוש הם נשמות מייין נר קבין הצריכין עליה ע"י מ"ה מ"ב, ואדם סוד מייין דוכרין.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

בחינה אחת בשבירת העינים, הוא חשך, שאינו רואה בחשך. ואמרו (ב"ר, ב, והארץ היתה) ו"חשך", זה דור אנוש שהיה במחשך מעשיהם. ואמרו (ויק"ר, שמיני, יא, ז) דאמר ר' יהודה בר סימון, אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה ומביט בה מסוף העולם ועד סופו, כיון שראה הקב"ה מעשה דור אנוש ומעשה דור המבול שהם מקולקלין, עמד וגנזו מהן, הה"ד (איוב, לח, טו) וימנע מרשעים אורם. ע"כ. וכאשר חטאו דור אנוש חזר העולם לשבירה הראשונה, כמ"ש (איכ"ר, א, טז) חזר וברא דור אנוש ומרד בו, דור המבול ומרד בו, באותה שעה אמר הקב"ה יחזור העולם לכמות שהיה.

ומהות השבירה - מיתה, ירידה מן מדרגתו, שהיא נקראת מיתה כנודע, מאן דנחית מדרגיה מיתה אקרינן ביה. ואיתא (רש"י, בראשית, ו, ד) הנפילים, ע"ש שנפלו והפילו את העולם, וכו', בימים ההם, בימי דור אנוש.

ובעומק שם תואר מיתה חל באדם לאחר שנקרא אנוש, כמ"ש (ישעיה, נא, יב) מאנוש ימות. וכתיב (איוב, כה, ד) אף כי אנוש רמה. ועיין זה"ק (שמות, קסח, ע"א) אנוש, מה בין שמא דא לשמא דאדם, אלא אנוש לאו איהו בתוקפא הוה, תקונא דקדמאה הוה, מה אנוש כי תזכרנו, וכתיב מה אנוש כי תגדלנו, וכו', תבירו דגופא ותוקפא דנפשא אורית שת לאנוש.

עתיק

עיין בית עולמים (דף קמ, ע"ב) וז"ל, בעתיקא קדישא שאין ניכר רק חכמה לבד, לכן שם המוח סתום ואין מתחלק לג' חללים, רק בחד, בסוד אות יו"ד לבד, ולכן כתיב בה והחכמה מאין תמצא לא ידע אנוש ערכה.

אריך

אמרו (משנת רבי אליעזר, פרשה ד) בשלשה מקומות ויתר הקב"ה על ע"ז ולא ויתר על המחלוקת. ראשונה, בימי דור אנוש, הן הן התחילו לעבוד ע"ז, שנאמר אז הוחל לקרוא בשם ה', ולפי שהיה ביניהן שלום האריך להן הקב"ה. "האריך" - אריך.

ועוד. עיין כתבי הרמ"ע מפאנו (יונת אלם, ח"ב, פט"ו) וז"ל, ואמר, "לא ידע אנוש ערכה", שאי אפשר בעולם שלנו להסתכל כל ערך החכמה עצמה ואפילו מן הצדדים, שהרי אריך מכסה את הקודש.

אבא

עיין צרור המור (בראשית, ד, כה) וז"ל, וקרא (שת) שמו אנוש, שהוא תרגום אדם, להורות כי ברא מזכה אבא (סנהדרין, קד, ע"א), ורצה לפדות אביו בבן זה שיהיה במקום אדם הראשון,

מילון ערכים בקבלה • אין

קכט, ע"א) אמרו, אריך אנפין אקרי אין. ועיי"ש (ח"ב, סד, ע"ב. וח"ג, רפ"ח, ע"ב). וכתב שם בשער מאמרי רשב"י ז"ל, והנה גם ההיא רישא עלאה דלא אתידע הנקרא אין, עיי"ש. ועיין זוהר הרקיע, ופירוש הארז"ל לספד"צ, ד"ה ומ"ש הוא מתקלא.

ומלבד כך שעתיק, אריך, ואף אירא שבו, וכן החכמה, נקראים אין, אף המלכות נקראת אין, בסוד אני - אין, כתר מלכות, כמ"ש בעץ חיים (ש"ו, פ"ג, מ"ת). וכתב רמ"מ משקלוב (ביאורי הזוהר, דף קצה) ז"ל, פירוש למה נקרא "אין סוף", כי "אין" הוא סוד עתיקא, סוד הנעלם, ובסוף ג"כ נכלל בסוד "אין", עכ"ל. ובחינת מלכות - אין, הוא בחינת "שפלות", ודו"ק.

וכתב בליקוטי תורה חב"ד (במדבר) ז"ל, אני אותיות אין, פירוש בחינת ביטול היש שעושה מאני אין, עכ"ל. ויש הבחנה הפוכה, כמ"ש שם (נצבים) ז"ל, פירש בע"ח (שער מ"א, ספ"ג) בענין אני ואין, שבחינת אני נקרא מלכות דא"ק, ובחינת אין נקרא כשנעשה כתר לאצילות, עיי"ש. ועיי"ש (דרושים לשמ"ע, דף פה, ג). ומצד המאציל נעשה בעיקר מאין לאני (עיין בת עין, תרומה), ומצד הנאצל בעיקר נעשה מאני אין. ואזי חוזר ונכלל בא"ס, וכמ"ש בדברי חיים לפסח (בפסוק והגעתם אל המשקף) ז"ל, כיון שהוא בגדר "אין", ואין דבר המפסיק בינו לקונו, עכ"ל. ועיין עוד ליקוטי הש"ס (אבות) על המשנה דע מאין באת. וכן אינו בבחינת מקום, כמ"ש באהבת שלום (וירא) ז"ל, בחינת "אין", אין תופס מקום, עכ"ל. בבחינת מקום ארון אינו מן המדה, כנודע בשם המגיד ממעזריטש. והיינו כי יש נקודה, אורך, רוחב, שטח. וזהו תפיסת מקום. אולם מדרגת אין, הוא חזרה לסוד נקודה, וכמ"ש בואר לשמים (בהר) ז"ל, כשהצדיק וכו', הוא כמו נקודה, בחינת אין, עכ"ל. והוא דבק במקומו של עולם, שאין העולם מקומו, כמ"ש בדברי חיים (משפטים, בפסוק הנה אנכי שולח), עיי"ש. וכן בזמן יש בחינת אין, כמ"ש שם (ד"ה והנה לפי זה), עיי"ש.

והבן בחינת אין, בעולם, שנה, נפש. ובחינת אין הוא ממוצע בין העדר ליש, כמ"ש שם (פרשת פרה), והוא בחינת הקו שממוצע בין צמצום לא"ק (כי הצמצום בחינת אפס), ודו"ק. ולכך הוא למעלה מהשגת האדם, כי הוא ממוצע בין מאציל לנאצל. ורבותינו הרחיבו רבות בבחינת אין, ובפרט בעבודת הנפש. וסוגיא זו נתבארה הרבה בפרט בתורת החסידות בכלל, ובתורת חב"ד וקאמרנא בפרט. ואכמ"ל.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

כתב הרמ"ק (פרדס רימונים, שער כג, פ"א, ערך אין) ז"ל, אין - כולם הסכימו היות הכינוי הזה בכתר. ונקרא כן מטעם שאין שם השגה כלל, והשואל עליו ישיבו לו ההשגה ביה אין. ור' משה פירש טעם אחר, כי בלשון ידוע קורין לראשית אין, וכן הוא ראשית כל ראשית. אמנם בעל ספר האורה פירש ז"ל, א' סוד קוצו של יו"ד, עולם הרחמים אהי"ה - יו"ד סוד עולם החכמה התפשטות המחשבה אות ראשונה של שם ה' פשוטה סוד המשכת השפע והברכה והרחמים מספירה לספירה עד הגיעם לספירת המלכות, עכ"ל. והנה כוון לכלול כל העשר ספירת באין. ובתיקונים (תיקון מב, דף עט) קרוב לענין זה ז"ל, אמון מופלא ומכוסה דאיהו אי"ן, כליל תלת ספיראן, א - כתר, י - חכמה, ה' - בינה, עכ"ל. הנה בפירוש שאין הוא בכתר לבד, אלא כהאומרים שזוהו ג' ראשונות. והאומרים שהוא בכל העשר. ויש מי שפירש כי אי"ן, א - אהי"ה, י - הוי"ה, ה' במלכות שהוא אדני"י, עכ"ל של הרמ"ק.

וכן מבואר הרבה בכתבי הארז"ל שכתר נקרא אין. כגון בשער ההקדמות (דף יב, ע"ב). ושער מאמרי רשב"י (תרומה). ובתורת מהר"י סרוג יש ג' עולמות, עתיק - אין - א"א. עיין עמק המלך.

ובספר הכוונות הישן (תפלת שחרית של שב"ק) כתב ז"ל, מאין יבא עזרי - מצד א"א הנקרא אין, וג"כ חכמה נקרא אין שמקבלת מזון, כמ"ש (איוב, כח, יב) והחכמה מאין תמצא, עכ"ל. ובחינת אין בבחינת חכמה הוא בחינת ונחנו מה, כח-מה. בלימה - בלוי-מה. משא"כ בכתר היא אין ממש. וכתב באור לשמים (לך לך) ז"ל, בחינת אין, שנקרא מוחין דגדלות, עכ"ל. וכתב בליקוטי תורה חב"ד (פנחס) ז"ל, החכמה מאין תמצא, מבחינת אין שהוא רצון העליון, רעותא דכל רעותין, עכ"ל. ובפרשת מסעי כתב ז"ל, החכמה היא בחינת אין (שאין בה השגה), והבינה היא בחינת השגה, עכ"ל. וכתב עוד בדרושים לשבת שובה ז"ל, החכמה מאין תמצא, מבחינת אין, דהיינו שאין התהוות החכמה מבחינת השתלשלות. והתלבשות אור א"ס בה ממש, אלא מבחינה שהיא אין ואפס, עיי"ש. ובשיר השירים כתב ז"ל, שאין אור א"ס שורה ומתגלה אלא במי שבטל אליו במציאות לגמרי בבחינת אין ממש, שלא יהא תופס מקום כלל ליש לבדו, עכ"ל. ועיין זוהר הק' (אדרא זוטא, רפת, ע"ב) ז"ל, ובגין כך ע"ק (א"א) אקרי אין דביה תליה אין כל הנהו שערי וכל אינון נימן ממוחא סתימאה תליא וכו'. ועיין ביאור בשער מאמרי רשב"י, עיי"ש. ועיי"ש שכתב שלא רק הגלגלת של א"א נקרא אין, אלא אף רישא תנינא דא"א הנקרא אורא, אף הוא נקרא אין. ובזוה"ק (ח"ג,

[כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת info@bilvavi.net](mailto:info@bilvavi.net)

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

הרב איתמר שוורץ

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ 2>4>12 USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567

הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.623.0294 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829